

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-â, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romanii:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costâ 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

care in cursulu anului 1869 va esî:

Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a demaneti'a.

Apropiandu-se inceputulu anului 1869, rogâmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea pentru ca de o parte sè ne scim orientâ in privinti'a nrului esemplarielor ce vomu avè a tipari, era de alta parte sè potemu incungiurâ ori-ce neregularitate in speduirea diurnalului. Totu-deodata rogâmu pre acei p. t. do sui, cari sunt in restantia cu pretulu de prenumeratiune, sè nu indardia a-si rafu socotele.

Preturile de prenumeratiune suntu:

pre anulu intregu	12 fl. v. a.
„ 6 lune	6 fl. —
„ 3 —	3 fl. —

Pentru Romanii si Strainetate:

pre anulu intregu	40 Lei noi, = 16 fl. mon. sun.
„ 6 lune	20 „ „ = 8 fl. argintu.
„ 3 —	10 „ „ = 4 fl. —

Redactiunea.

Meditatiuni

a supr'a unoru eviniminte d'in istori'a nostra. Reflesiuni la intemplamintele d'in anulu ce espira, cu privire la Resunetulu „pronunciamentulu d'in Campulu Libertatei“ intre Romanii d'in Ungari'a.

Câtu suntu de adance câile Dumnedieirii! Sementi'a piere, semenatoriulu se stinge, trecuseculi intregi plini de vifore, si d'intr'odata, dupa o lunga nopte d'in somnulu celu greu si intunecosu alu mortii, resare viet'i'a.

Romanulu d'in sinulu Carpatiloru, — ore-candu mandru ca si unu sore — dormitedia acum de trei seculi negri ai sclaviei, ai impilarei feudale, — eheu! si câtu este de amara si trista numai o singura nopte nefericita in vieti'a omului; — dar' apoi trei seculi ucidietori, in viet'i'a unei natiuni; candu de odata aparû pre ceriu unu luceferu alu deminetiei. — La anii nefausti 1430—40 jurara cei fâra de lege „cu negrulu juramentu“ sterpirea totala a elementulu latinu d'in sinulu Carpatiloru; tamâi' alu inse diavolesca, nu s'au innaltiatu spre ceriuri, pentru câ la anii 1730—40, se scola ca d'in mortu unu geniu, se scola d'in sinulu poporulu celui ucisu politicesce, si cu vocea-i subluma sguduesce intregu Ardelulu; natiunea romana sbuciumata de doreri, se sternesce, — si inimicii cari stâ in panda la momentu, nu mai de câtu se umplura de fiori, — numai se sternesce d'ocemu, pentru câ atâtu de grele ierau plagele de trei seculi, in câtu ca si omulu ce-si perde sangele, nu poteâ sè se scole, si sè stèe de locu pre piciore.

Episcopu unguru. (Lorandu Lepes) a incinsu pen'a mai atâtu se subscrie scarbosulu juramentu; si lucru de minune; eara-si unu altu episcopu inse romanu a trebuitu sè spele cu lacrima de sange, ca unu martiru negrel'a peccatosa. (A se vedè Foisor'a.) Ungro-Secuii-Sasii ni-au inmortentatu in Capela (Capalna) si noi am inviatu la Monastirea Blasiului.

Ioane Innocentiu Miculu, arceiepiscopu la Blasiu a fostu geniulu acelu-a salutaru alu natiunei, care pre la anii 1730—40 a pretinsu de la curte

si de la diet'a Ardelului, indreptatire egale natiunala, pentru poporulu romanu mosneuu alu tieiei. Diet'a inse se fece surda candu era vorba de romanii ca natiune politica, dicandu unanimu: câ de s'ar' recunosc drepturile Romaniloru, s'ar resturna constitutiunea tieiei, carea este intemeiata pre unirea celoru trei natiuni si patru religiiuni, (a se vedè Art. diet. la 1734.) (va sè dica diet'a Ardelului implicite totu-si a recunoscutu, câ si romanii ar' fi avendu drepturi in Ardelu candu dîce, drepturile Romaniloru etc. numai natural-minte câ era incompatibile pote cu ale ungariloru.) ma pentru ca sè se stinga acum in seminti'a sa, in sîmbarulu sèu redeseptarea poporulu romanu „tribunulu cu crucea in frunte“ a trebuitu sè se scotia d'in scaunulu sèu arcierescu, sè nu mai fia nici cine sè mangaie poporulu in suferintiele sale cu speranti'a unui viitoriu mai bunu, ma sè se alunge chiaru si d'in patria, ca sè mora mortea martiriloru esilati; martiru natiunala si besericescu in analele romane.

Inimicii romaniloru inse au persecutatu si espartiatu numai umbr'a, numai corpulu lui Innocentiu, câ-ci a supr'a spiritulu nu avura potere, spiritulu lui dara a remasu intre noi pentru eternu; seminti'a redeseptarei a lui Innocentiu semenata cu barbatia in campia Ardealului, de si tardiu preste unu seculu, — candu tote apareau nimicite. — a produsu florile libertatei; si martoru n' e Domnulu, pre campulu acelu-a ingrasiatu in sange, si scaldatu in lacreme de suferintie vomu gustâ si d'in fruptele libertatei adeverate.

In ver'a trecuta se adunara romanii cei buni de la undele Tirnaveloru in campia semanata ore, candu prin Innocentiu, sè-si dee o spreziune libersintiuriloru sale, — nu la intunereculu noptei, nu cu usiele incuiate, nu cu perdele grose, si in ascunsu, ci in faci'a ceriului, in campia larga, la lumin'a sorelui — sè respunda tributulu ce datoiescu dîlei de la $\frac{3}{15}$ maiu, sè planga lacreme de bucuria si de sange a supr'a celoru 40,000 martiri ai reinviarei natiunale; se li dica cu poetulu natiunei „Dormiti in pace umbre.“

Abiè a resunatu vocea loru debila, debila inse poterica pentru câ echoulu ei a resunatu d'in toti muntii si d'in tote vâile Ardelului, si éta diurnalele guvernulu ungurescu, in sentiulu slabitiunei, caracterisara tota serbatoarea de unu jocu copilarescu alu juni'loru maialisti, si mai apoi cugetandu, câ se mai afla in dîlele „negrului juramentu“, luara d'in armamenturiulu vechiu armele loru timpite si ruginite, ca cu ascutitulu acestor'a sè strivesca inca si sentiulu de doiu, ori bucuria d'in inim'a romanului; inse se insielara amaru, modestulu pronunciamentu de la Blasiu, a strabatutu la toti fratii, a strabatutu in diurnalistic'a europena, a strabatutu pana si in diet'a Ungariei, a strabatutu inse ce e mai momentosu si in inim'a romaniloru d'in Ungari'a, asiè pentru câ a treia parte a tieiei, transtibiscana cu Ardelulu au aceea-si istoria; si se mai vedi minune, Ddieu alege celea mai umilite ca sè confunde pre cei superbi; pentru pronunciamentu in loculu antâiu intre romanii d'in Ungari'a propria, s'au dechiaratu Satumarenii cei uitati de totu; propriaminte inse toti romanii d'in Ungari'a la numeru de 2 milioane si-dedera consentiulu loru implicite cu pronunciamentu de la „Campulu Libertatei;“ a justificâ asertulu nostru, in ochii celoru necredintiosi, vomu purcede de locu.

La anii libertatei 48—49 ungarii prea increduti si amagiti — bunaminte precum si asta-di in bratiele loru, prochiarama entusiasmata „o Maghiaria mare“ visata numai prin poeti; marginile ei le deliniara prin feru si focu, era propriulu fundamentu lu-cladira cu cementu d'in sangele civilu slavu, romanu, si unguru va se dîca fortia totulu, in contra legiloru naturei; ast-feliu edificiuulu loru redicatu pre nesipu, s'a si minatu de locu; daca cum-va ungarii noui manuescu si asta-di, pentru a atinge scopulu finalu „o Maghiaria gloriosa“ totu acelea-si arme ori nu? ni va aretâ viitorulu mai de aproape in rezultatele sale;

fi-a-ne inse destulu a constatâ conformu propusului, cum câ precum nici la anii 48—49 asiè multu mai inadinsu acum dupa doue decenie pline de invetiui, romanulu ungurescu nici câ a fostu, si nici va fi lutu simplu in manile olariului.

Precum ursit'a, asiè si istori'a nostra a continuatu a ni fi vitrega, n'a lasatu mai nimicu insemnatu pre paginile sale d'in tempii atâtoru lupte amare a celoru asupriti in contra asupritoriloru, si asiè nici d'in dîlele d'in 48—49, de cum-va am mai sci câte ce-va ca martori oculati ori contemporani d'in cartea cea mare a vietiei.

Ar' fi preste marginile unei dissertatiuni scurte, de a insîrâ evinimintele de la 1848 a le Romaniloru d'in Transilvani'a si Ungari'a fatia cu torentulu revolutiunariu magiaru, — acele se tienu de dominiulu istoriei, asceptandu ca pen'a indemanata a unui scriitoriu cu critica agera sè le infire si sè le induca in cartea cea mare a intemplamintelor Natiunii romane, — noe asta-data ajunga-ne a reaminti si a ne infatîsia viu'a icona a fapteloru deja petrecute inaintea ochiloru nostri, numai in tienutiarele locuite de Romanii ale Ungariei, a nume in Cetatea-de-Petra, in Selagiu, Satu-Marc, Bihari'a, la Promontoriulu Siriei (Aralu) si in Banatulu Temisianu, — pentru a ne convinge câ consciinti'a natiunale s'au desceptatu pretotu indene, si deschidendu ochii, chiaru de si ar fi cuprinsi de cètia, totu-si dupa o esperiinta de 20 de ani vomu vedè câ „Pronunciamentulu“ au fostu unu actu traditiunala, reinnoitu in campulu Libertatii, au fostu alu nostru alu totu-roru-a!

Datu in Ieriu'n Satu-Marelui, Lun'a Dec. 1868.

Coriolânu.

Transilvani'a si Romanii.

Periodulu trecutulu alu dietei d'in Pest'a n'a eserceatu nici intr'o parte atât'a furia contra drepturiloru castigatè d'in vechime, sanctiunata si prescise prin tempu, ca in Transilvani'a. Prin o violintia de cele mai brutale, acèsta tiera deplinu nedependinte, recunoscuta de autonoma innaintea imperatulu si a imperiulu si sanctiunata in acèsta nedependintia prin celu mai innaltu corpu represintativu alu imperiulu intregu, se incorporâ coronei Ungariei si prin o lege pentru natiunalitatii creatu totu in acestu tempu mai toti locutorii Transilvaniei se timbrara de eloti unguresci. Pentru câ ori care omu vede, câ poporulu ungurescu amutiatu pana la turbare de fiscalii sèi cei descreditati, lucra cu o aviditate neimpacata a straformâ tote teritoriile incorporate pre dreptu sèu pre nedreptu coronei Ungariei in comitate unguresci si prin apesarea cea mai brutale de susu, prin panduri si prin gendarmi, precum d. e. la alegerile pentru diet'a Croatiei, a statorî domnirea prea potintè a soiulu ungurescu d'in o minoritate desparturata, si cu ajutoriulu corpulu oficialiloru astufeliu organizatu a preface tote poporele in unguri prin unu sistemu de iastructiune care obrude totoruru limb'a cea unguresca, pentru ca in tempu câtu mai scurtu sè se pota radica imperiulu ungurescu danubianu, de care tenerimea juratus-iloru unguresci viseza acum de trei diecenie.

Cu deosebire instructiva este in acesta privintia istori'a incorporarei Transilvaniei, a le cârei mominte principali le instrâmu in cele urmatorie.

Prim'a lege de uniune se decretâ la anulu 1848 in Clusiu unilateralmintè prin deputatii unguri si contra protestulu unanimu alu majoritatei absolute a tieiei, pre basea unei legi electorali ruginite si prin o dieta adunata cu intrebuintiarea de totu felulu de mesure violente. In anulu 1868 se creâ cu acele-si mediuloce chiaru acelu-si resultat; era-si o lege electorale invecita, opusa totoruru intereselor subversante si totoruru principiiloru de dreptu d'in dîlele aceste-a; era-si domnirea artificiosa a minoritatei contra majoritatei, si in fine era-si unu concludu care vatema drepturile sustatorie si nimicesce interesele faptice de natiunalitate si cultura.

Mai putienu a fostu diet'a de incoronare unguresca competentu de a decide despre uniune cu valore de dreptu.

Transilvani'a n'a fostu neci odata contopita in Ungari'a si chiar' candu a statu in strinsa legatura cu ea, innainte de lupt'a de la Mohaciu, inca si-avû

natiunii pe cari le admirămu cu gelozia, arm'a face pre omu mandru si bravu, fără arma o natiune nu semana de câtu ca o turma de vite.

Aceste cuvinte ne dau dreptulu sê asceptăm, că aceste finte grafiose voru respunde apelu-lui fueutu prin initiativ'a, ce voru luă ca sê sacrifice o parte câtu de mica, destinata pentru toalet'a domneloru. Unu scriitoru mare dîce: „Ceea ce vrê femeia, vrê Domnedieu.“ Prin urmare barbatulu este aceea ce vrê femeia. Amu potê aduce intr' acêsta mii de exemple, dar' ne vomu marginî a arêtâ numai, că la Sparta femeele faceau eroi, pentru că ele erău cetatiene; că la Rom'a se înaltiău temple in onorea casatorieloru.

Astu-felu, comitatulu crede că Romanele, strane-pote ale lui Traianu, voru luă initiativ'a, voru dă impulsione subscriptiunii ce se urmeza in tiera. Liste sunt deschise, comitatulu e la ordine, va tramite liste ori unde i se va cere, si remane in dorint'ia de a avê fericirea ca sê pota multiamî in publicu si domneloru romane pentru ofrandele ce voru dă.

Ar' fi de doritu, — si rogăm pre damele romane a se constitui in comitatu; carui-a i vomu dă totu concursulu nostru.

Vice-presiedinte, N. Manolescu.
Secretaru, Preotulu Muscelenu.

Bucuresci, 15 decemvre 1868. „Rom.“

Noutati Straine.

ISPANIA. Unu comitetu monarcicu-liberale compusu d'in siese membri fu insarcinatu de a intercede la guvernul pentru restituirea si mantinerea libertatii depline la alegeri. — Capii partidei republicane sunt determinati a-si sustienê programulu de pana aci. In decursulu unei luni lui ianuariu se voru tramite d'in Cadix 10,000 barbati pentru intarirea garnisoneloru d'in Cuba si Porto-Rico.

— Scirile despre candidaturaele de tron si-contradiceu mai multu asta-di decătu ori-candu. Se scrie d'in Madridu diurnalulu „Gaulois“, precum se afirma, d'in fantana sigura: „Candidatur'a principelui Montpensier nu mai este sustienuta nece decătu, era despre a principelui Carignan nece nu pote fi vorba serioasa. Principele Montpensier dede publicitatii prospectulu unei foie, carea va aperâ candidatur'a sa si va portâ titulu: „Monarceia constitutiunale.“ — D'in contra, diurnalulu „Esperanza“ de la 24 decemvre respanse dîce sciri in totu casulu nefundate. „Se vorbiâ ieri, dîce „Esperanza“, de una adunare a generaliloru, cari in situatiunea presinte au unu interesu prè mare de a pune tote in miscare pentru a prochiamâ pre Don Antoniu de Orleans de rege. — Sê dîce, că in ultimulu consiliu ministeriale candidatur'a lui Espartero s'a respinsu si că candidatur'a principelui Montpensier s'a primitu unanimu si definitivu. (Se scie, că celu putienu Prim nu voiâ sê scia pana acuma nimicu de acêsta candidatura). Unu numeru mare de diurnale, continua „Esperanza“, cari au com-

batutu pana aci candidatur'a principelui francezu, o voru aperâ de acuma inainte sêu celu putienu se voru abtienê de la ori-ce atacuri.“ — Diurnalulu republicanu „Pueblo“ de la 24 dec. si-esprime neplacerea, cum că principele Montpensier numesce pre femeia sa intr'o epistola „Infanta.“ „Revolutiunea, dîce diuriulu d'in cestiune, a pusu capetu la tote aceste. Asta-di nu mai este tron, nu mai sunt principi de sange si nu mai esiste „regimulu vechiu.“ Tote aceste au disparutu prin voi'a natiunii. D'altmintrea ne-amu bucuratu in mare mesura audîdu pre principe esprimendu-se in favorulu libertatii culteloru; in acêsta privintia elu este mai liberalu decătu Olozaga.“

Varietati.

„* (Lucruri fâra pretiu.) Deputatulu Demetriu Horvâth, d'in partid'a lui Deak, si-tipari in Pest'a darea de sama despe lucrânila dietale, destinata pentru alegatorii sêi d'in Kecskemét. Carulu, pre care se aflau esemplarielu tiparite, prin unu casu care a devenitu de tote dîlele in Ungari'a, fu atacatu de hoti pre calea câtra Kecskemét. Inainte de tote, hotii cerura deslucire de la cocieriu despre cuprinsulu pacheteloru sigilate. „Domniloru, raspunde cocieriuulu, lasati tote in pace, in caruti'a mea nu se afla decătu câte-va mii de raporturi de ratiocinie dietali d'in partid'a dreapta, adresate dlui Demetriu Horvâth.“ — „Lucruri fâra pretiu, se merge in pace!“ — raspunde capulu bandei ridiendu, si concese sê merge carulu mai incolo.

„* (Dantele Iványi) dechiaru in „Magyar Ujsâg“, că primesce sarcin'a d'a fi redactorulu acelei foie.

„* (Infanticidiu.) In comun'a Duna-Szentszély, comitatulu de Gyôr, una feta, care nascu in ascensu, si-lasâ prunculu pre gramad'a de gunoiu, unde apoi cu o dti mai tardu fu aflatu ca cadavru, fiindu-i o mana mancata de cani. Mum'a degenerata fu arestata.

„* (Ludovicu Kossuth) adreseza in diurnalulu opusetiunale magiaru „Magyar Ujsâg“ una scrisore deschisa câtra mai multi insi, cari i-au adresatu adrese de incredere si alte dovedi de compatimire. Elu dechiaru, că trebe sê se tiena si asta-di de parerile sale exprimate mai nainte, chiaru de ar' fi in opusetiune cu tota generatiunea presente. Prin deslegarea cestiunei de titulatura, independint'ia Ungariii nu este recunoscuta, ci este chiaru desfintiata. Ori-ce sê se intemple, elu nu va fi neci candu cetatianu alu imperiului austro-magiaru, elu se înfiora de acêsta patria noua; elu ar' potê iertâ regelui magiaru, inse nu voiesce a sci nimicu de imperatu si rege.

„* (In caus'a organizatiunei justitiei.) Se scie, că in-tielelesulu noiu proceduru civili tablele districtuali sunt desfintiati. Chiaru aci se gatece in ministeriulu de justitia mag. ordinatiunea, prin carea se va esegutâ desfintiarea acestoru tribunale.

„* (Vediute de despartire la metropolitulu Vancia.) Autoritatile civile d'in Gherla si-luara remasu bunu de la fostulu episcopu alu Gherlei acum metropolitulu alu Albei-Iulie Dr. Ioanu Vancia, in diu'a de Craciunu alu Rom. Catoliciloru. Cuventulu de despartire lu-rosti cu acesta oasiune fostulu deputatu dietale Gregoriu Simay

Sciri electrice.

Zagrabia, 1 ian. Deputatulu dietei d'in Zagrabia si alu celei d'in Pest'a eppulu Petrovits fu lovit de guta. Asta demanetia se aflâ mortu in patu.

Belgrad, 1 ian. Foi'a oficiale „Vidov-Dan“ scrie, că Franci'a ar' fi condemnatu scoterea Greciloru d'in Turci'a; de unde se spera, că aplicarea acestei mesure se va amanâ.

Constantinopolu, 1 ian. Omer-Pasi'a cere intarire de 14 batalione. Egiptulu va dă contingentulu duplu.

Bucuresci, 2 ian. Deputatulu Carpu fece o interpelatiune in siedint'ia de eri a camerei in pri-tia discursulu ce a tienutu Bratianu cu ocaziunea unei intruniri. Ministrulu presiedinte declina respun-sabilitatea guvernului pentru cuventârielu unui cetatienu tienute in cutare intrunire, de ora ce constitutiunea garanteza dreptulu de intrunire. Bratianu dechiaru, că d'insulu a vorbitu numai ca cetatienu. Camer'a trece la ordinea dfilei.

Paris, 1 ian. Despre primirea de anulu nou in Tuilerie se raporteza: Imperatulu raspunde corpulu diplomaticu, că primesce cu placere urârile loru si constata cu bucuria spiretulu pacnicu de care sunt insufletite diversele poteri si cari concedu a complanâ greutâtile iyite. Elu spera că anulu 1869, ca si anulu 1868 va imprasciâ ingrigirile escate spre a potê intari pacea atâtu de necesaria poporeloru civilisate.

Paris, 2 ian. Precum se aude d'in parte autentica conferint'ia sê fia conchiamata pre Sambata in 9 ianuariu. Cuventulu de anulu nou alu imperatulu Napoleonu este de totu pacicu.

Florentia, 1 ian. Regele dîse la primirea de anulu nou: că situatiunea presinta ar' fi pacifica, totusi daca s'ar' turburâ, elu se va basâ pre oste care este totdeun'a garant'ia cea mai solida pentru inte-meiarea intereseloru Italiei.

Madridu, 2 ian. Generalulu Caballero au atacatu eri pre insurgenti in Malagos; elu fu ajutat la acestu atacu de nâile de resboiu si de guvernatoriulu militar Paiva. Insurgentii cari erau asiediati in siantiurile de la Trinidad fura batuti deplinu si suferira pierderi insemnate. Trupele lui Paiva avura patru morti.

Proprietariu, redactoru respundictoriu si editori: ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu. Table with columns for origin/destination and departure times.

Jasenov'a-Oravit'a. Table with columns for origin/destination and departure times.

Vien'a-Araau. Table with columns for origin/destination and departure times.

* De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a. Table with columns for origin/destination and departure times.

Oravit'a-Jasenov'a. Table with columns for origin/destination and departure times.

Vien'a-Oradea-Mare. Table with columns for origin/destination and departure times.

Aradu-Vien'a. Table with columns for origin/destination and departure times.

Vien'a-Paris. Table with columns for origin/destination and departure times.

Paris-Vien'a. Table with columns for origin/destination and departure times.

Oradea-Mare-Vien'a. Table with columns for origin/destination and departure times.

Comunicatiunea posteloru.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dîlele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, sosese in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dîlele la 6 ore dem. sosese in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.